

Rafel Bordoy i Pomar

Va néixer a Alcúdia, l'any 1936. Des dels 11 anys viu a Santa Margalida. El seu primer llibre de poemes veu la llum l'any 1986, sota el títol *Abans que la veu s'ofegui*. Aquest fou el punt de partida d'altres que vingueren a continuació, tant de poesia com de prosa. A una entrevista que li féu Sebastià Alzamora, al Diari Ara, sobre si havia començat a escriure poesia a l'exèrcit, en Rafel contestà que un soldat li parlà i el posà en contacte amb una gent que escrivia a l'Agrupación Hispana de Escritores. Conta que allà gairebé tothom escrivia en castellà, llevat de Victorià Ramis d'Ayreflor, amb qui va fer amistat, fins al punt de considerar-lo el seu mestre. Ell li ensenyà , entre d'altres coses, la importància de la forma en poesia. Aquesta societat duia a terme altres activitats: concursos de poesia, xerrades, conferències... conta que en un d'aquests concursos en què ell era el secretari, va conèixer Josep Maria Llompart i Gabriel Janer Manila.

Abril 2020

Fundació
Biblioteca d'Alcúdia

Can Torró

XXX Aniversari 1990-2020

BIOGRAFIA

(Alcúdia, Mallorca 17 d'octubre de 1936)

Escriptor i poeta. Director de la [Col·lecció Mixtàlia](#), que edita el departament de Cultura del Consell de Mallorca. Dirigí durant deu anys Sa Revista de Santa Margalida. Militar professional, tècnic de transmissions, jubilat.

Com ell diu al seu llibre [Els jardins inaccessibles \(1936-1954\)](#), segur que procedia de la Victòria, de dins la cubeta de Sant Nicolau, d'allà el degué anar a cercar la comare d'Alcúdia i el dugué al carrer Lledoner, tres mesos justs després de l'inici de la guerra civil. Fill d'en Miquel Bordoy, "Xerafi" i de na Maria Pomar "de ca na Gaspara". La seva mare li contà que aquell mateix dia, pels carrers d'Alcúdia es passejava la banda de música, en un animat passacarrer, per tal de celebrar l'entrada de les tropes d'en Franco dins Oviedo. La casa del Lledoner era una botiga de queviures i una agència de transports dels padrins materns, Jaume Pomar "Murero" i Bet-Maria "de ca na Gaspara".

Conta que les primeres lletres les va aprendre a ca les monges. Un poc més major passà a una escola parroquial ubicada al carrer de Sant Jaume. El seu pare treballava amb el padrí Jaume en l'agència de transports i la seva mare amb la padrina Bet-Maria despatxaven a la botiga de ca na Gaspara.

Els padrins paterns eren Rafel Bordoy "Xerafi" i Bel Valls "de ca ses Elionors". El seu pare Miquel, era el segon dels fills i germà de Rafel Bordoy Valls, ceramista i cineasta amateur. El padrí Rafel exercici de: pescador, matancer i pintor de portes i persianes. I amb la padrina administrà, durant uns anys, el cafè "El centro". En plena postguerra, la família es va veure abocada a vendre la botiga i la casa del carrer Lledoner, canviant de domicili. Rafel havia deixat l'escola parroquial i començà el curs a la Graduada que estava en el Passeig vora la fàbrica de Tapissos. Allà inicià el batxiller.

Devers la meitat de l'any 1947, el seu pare trobà feina de xofer d'un camió a una fàbrica de vins i licors, del poble de Santa Margalida, a punt de complir els onze anys, la família canvià Alcúdia per Santa Margalida com a residència. En el [llibre Els jardins inaccessibles \(1936-1954\)](#) ho conta així: "A la fi, un dia calorós de la darrerria del mes d'agost i muntats en el camió que havia de menar mon pare en la seva nova feina, deixàrem a la nostra esquena les riberes arenoses d'Alcúdia, els pinars, l'Albufera, el Pont dels Anglesos, Les Salines... I arribàrem a Santa Margalida, un poble lògicament desconegut per a mi, amb una plaça gran, tan diferent de la d'Alcúdia!" Passaren a viure "als pisos de ses Bisbales" i el seu pare a treballar a la destil·leria de Felicià Fuster, anomenada Destil·leries Fuster, coneguda al poble com Can Feliciano o Can Felis. Els seus pares conscients de la importància d'una adequada educació, per a la qual pagava fer sacrificis l'apuntaren al Col·legi dels frares de la Salle, de procedència francesa, que s'havien establert a Santa Margalida l'any 1912, un col·legi de prestigi per la seva manera innovadora d'ensenyar, a la qual Rafel Bordoy hi romangué tres anys. En paraules de Rafel ens diu "Sens dubte el que vaig viure i aprendre durant aquells tres anys, deixà una marca prou fonda en el meu caràcter i en la meva forma de ser. Allà l'educació es perllongava més enllà de les hores lectives, hi havia un local dotat de jocs de taula, un ping-pong, un billar, un futbolí de fusta i una petita biblioteca". En aquell col·legi, Rafel Bordoy entrà en contacte amb el teatre. Formà part dels cantadors parroquials i féu d'escolanet, com ja havia fet a Alcúdia.

BIOGRAFIA

Als catorze anys deixà l'escola i començà a fer feina a la fàbrica de Can Feliciano, en diverses tasques. El director del Col·legi de la Salle, *hermano* Santiago(Miquel Falconer) féu una proposta als pares, preocupats per ho haver pogut donar continuïtat als estudis del seu fill. La proposta era anar a treballar de cambrer al Col·legi de la Salle de Palma, estada en règim d'internat, vacances dues vegades a l'any, dues hores de classe cada dia de la matèria que escollís, sortida els diumenges i festes amb els alumnes interns i una paga de 200 pessetes mensuals. Així fou com a prop de complir quinze anys, Rafel Bordoy reinicià la seva tornada als estudis, el setembre de 1951. En paraules seves ho descriu així: "En sols unes hores, havia passat de ser un al·lot de poble, envoltat de la família, els amics i la gent que conformava el meu entorn, a convertir-me en ciutadà de la capital, on quasi tot m'era desconegut: els carrers, els edificis, les persones i l'aire que respirava. Aleshores vaig experimentar una forta sensació de solitud..."

Al cap d'uns anys i després d'aprovar un examen d'ingrés, s'incorporà a l'Escola d'Especialistes de Transmissions de l'Exèrcit de l'Aire, a Cuatro Vientos (Madrid). En el seu llibre [Han tocat Silenci](#), Rafel Bordoy diu: "El coratge dels devuit anys i la convicció que allò havia de ser el millor per a mi, de qualche manera em sostingué l'ànim." En aquest mateix llibre ens relata: "El militar, encara que hi ha qui pugui pensar el contrari, no era, supòs que ara tampoc, una raça a part, sortia del mateix extracte social que els altres col·lectius i mai no em vaig sentir, dins l'àmbit militar, ni adoctrinat ni instruït en uns valors o en unes directrius que no fossin les pròpies de la professió, com podien ser l'austeritat, la disciplina, l'obediència, l'esforç, el sacrifici... a vegades estèril. Dins l'exèrcit vaig patir càstigs, injustícies, humiliacions, fam, penúries... a vegades em vaig sentir desmotivats, desil·lusionat, decebut, menyspreat... res que pensí que no hagi passat a altres persones, ja sigui a la Universitat, a l'empresa, o a qualsevol àmbit on li hagi tocat conviure... El que cercava era aconseguir allò que m'havia proposat: un mitjà de vida en un temps en què les oportunitats no sovintejaven; al cap i a la fi allò era el que jo i d'altres com jo havíem triat". Va estar destinat a diversos indrets: Getafe, Girona, Sóller, Palma. Va arribar destinat al Puig Major els primers mesos de l'any 1960.

Passà a la reserva l'any 1986 amb el grau de Tinent. I a partir d'aquí començà, de manera més seriosa, la seva aventura com a escriptor, després d'haver estat sempre un gran lector.

Si en voleu saber més podeu fer un doble clic a aquests enllaços:

[Video Infantesa alegre](#)

[Video, L'escola militar, una sortida professional](#)

OBRA

Ha publicat poesia, narració, història contemporània, biografia. Autor d'una trentena de goigs dedicats a distintes advocacions, entre elles la Mare de Déu de la Panada. Quan entrà en contacte amb la gent de la llibreria Jovellanos de Palma, que es trobava a prop del Born, avui en dia desapareguda. En Francesc Salleras, donava acolliment a la confraria de la Mare de Déu de la Panada.

“El pintor Joan Guerra en va fer una imatge de cartró, i després l'escultor Mateu Forteza va esculpir aquesta mateixa imatge, que ara es troba en una capelleta de l'ermita de Sant honorat, a Lluçmajor. El canonge Pere Joan Llabrés, el poeta Llorenç Moyà i jo mateix li vàrem escriure goigs. Es nomenaven dames i cavallers de la Mare de Déu de la panda i celebràvem la festivitat el dia de Sant Roc”.

Entrevista Diari ARA: “Rafel Bordoy i Pomar: Per les venes d'un vers. Sebastià Alzamora. Palma 13/10/2018

A l'entrevista del Diari Ara li diu a Sebastià Alzamora: “He escrit molts de goigs, ara mateix segur que som un dels que en té més d'escrits a Mallorca. És un gènere exigent, i jo els escric amb un esquema fomal determinat, de com a mínim nou estrofes. He fet també la recopilació de goigs, gloses i poemes dedicats a la Beata: “Ofrena de versos a Santa Catalina Tomàs. Segles XVII – XXI,” dos volums que recullen textos escrits des del segle XVII fins als nostres dies, en català, castellà i llatí, de devoció a la Beata de Valldemossa. Sebastià Alzamora ens diu: “ El seu també és el cas d'una convicció íntima i sostinguda en el valor de la paraula, de la pròpia llengua i de la poesia com a forma d'expressió més alta, a partir dels grans models de l'Escola Mallorquina, amb Alcover i Costa i Llobera al capdavant, però també de clàssics castellans i anglosaxons com Whitman i Quevedo, de qui va fer una magnífica Versió catalana de “23 sonets Transcendents de Francisco de Quevedo” (El Gall, 2005). La idea fou de Felicià Fuster. Rafel se sentí encoratjat pel que li va dir Llopart de la Peña: “Si Quevedo hagués escrit en català o hauria fet així”, va culminar la difícil tasca encomanada. També explica a Sebastià Alzamora que:” he fet una traducció de l'Oda a la immortalitat, de Wordsworth, poema que va donar títol a la pel·licula Esplendor en la hierba, que m'agrada molt. També una altra del poema de Walt Whitman: “O Captain, My Captain”. L'anglès el vaig aprendre una mica quan servia al Puig Major, i després pel meu compte”. Sempre a més de les ganes d'aprendre, que encara ara manté, l'ha acompanyat a la vida l'esforç de formar-se tot sol.

L'humor i l'honestetat despunten dins les seves obres, on fins i tot a la prosa de les seves històries contades, es percep la sensibilitat poètica que sempre l'acompanya.

Amb el seu primer llibre de poemes encoratjat pels amics, l'any 1986 decidí donar veu a aquella il·lusió d'escriure que fins en aquell moment sentia arraconada dins seu, amb dubtes li posà per títol “Abans que la veu s'ofegui”, pensant que no n'escriuria cap més, una vegada posada en pràctica aquella il·lusió d'escriure. Evidentment va anar molt equivocat, a aquest llibre en succeïren molts d'altres com “Entre l'ocàs i l'aurora” (1989), “Cronologia” (Caixa de Balears,1998), “El blau de la distància” (El Tall, 2001), “Com un calfred de llumn” (Caixa de Balears,2003), “Camins oberts a l'alba” (El Gall, 2007), “Tallats de lluna” (Caixa de Balears, 2007).

OBRA

En Prosa, "La Salle a Santa Margalida" (1994), "Per les venes d'un poble" (Ajuntament de la Vila, 2010) escrit conjuntament amb Antoni Mas, La biografia de l'admirat Felicià Fuster, A l'ombra de les paraules (Lleonard Muntaner, 2013), i els món de memòries: "Han tocat silenci" (Edicions Balèria, 2018), "Els jardins inaccessibles" (1936-1954) (On Accent, 2019) i "La llibreria Jovellanos, un lloc edntranyable de Ciutat". Edita Francesc Salleras -2019.

Si en voleu saber un poc més feis un doble clic al següent vídeo;

[Vídeo, la il·lusió d'escriure](#)

Si el voleu sentir recitar algunes de les seves poesies, feis un doble clicl al següent vídeo:

[Vídeo, el plaer de recitar](#)

Actualment segueix ben actiu tant pel que fa a la publicació d'obra, com amb altres activitats del grup literari Ansa per ansa, creat fa devers vint anys, reunint-se un pic a la setmana per a llegir poesia, gloses, fent recitals en públic amb una bona acollida de participants, homenatges a poetes... També és present dins el món de les noves tecnologies, amb el seu [facebook](#) o el blog, [Exvots de la memòria](#).

OBRA

- **Abans que la veu s'ofegui - 1986**
- **Entre l'ocàs i l'aurora - 1989**
- **Aimada solitud. Editor Capaltard- 1994**
- **La Salle a Santa Margalida. 56 años de historia. Mallorca, 1994.**
- **Cronologia. Editor: Caixa de Balears- 1998**
- **El Blau de la distància. Editor: El Tall.-2001**
- **Ofici de ferrer, feina de batle. Santa Margalida- 2002**
- **Com un calfred de llum. Editor: Caixa de Balears- 2003**
- **Versió catalana de 23 sonets Transcendents de Francisco de Quevedo. Editor: El Gall- 2005**
- **Vida de Sant Joan Baptista de la Salle. 2005**
- **Clarenderes. 2005**
- **La cova de Sant Martí i el Sant Crist d'Alcúdia. Editor Ajuntament d'Alcúdia- 2006**
- **Camins oberts a l'alba. Editor El Gall, 2007**
- **Tallats de lluna. Editor "Sa Nostra" – 2007**
- **Solatges. Editor Ajuntament d'Alcúdia -2009**
- **Portals oberts al carrer. Editor Ajuntament de Santa Margalida-2009**
- **Per les venes d'un poble. Editor Ajuntament de Santa Margalida-2010**
- **Ara fa cent anys. Editor Hermanos de las Escuelas Cristianas.-2012**
- **Felicià Fuster, a l'ombra de les paraules. Editor: Lleonard Muntaner Editor.-2013**
- **Ofrena de Versos a Santa Catalina Tomàs. (2 toms) Consell de Mallorca -2014**
- **Dites del Vicari Rubí (Recull de fraseologia popular). Ajuntament de Santa Margalida -2016**
- **Margaritense, el futbol a la Vila. Ajuntament de Santa Margalida, -2017**
- **Han tocat silenci. Edicions Balèria -2018**
- **Els Jardins inaccessibles. On Accent -2019**
- **La llibreria Jovellanos, un lloc entranyable de Ciutat. Edita Francesc Salleras -2019**

PREMIS

- Premi “Reina Amàlia”.
- Premi Rosa de Primavera.
- Premi Arboleda.
- Certamen de Poesia de S’Arenal.
- Certamen de Poesia de Consolació de Sant Joan (2).
- Certamen Poètic de Lloseta.
- Rosa de la Pau de Catellitx.
- Finalista del Certamen Poètic d’Alcúdia.
- 1er. finalista del Premi Cavall Verd de traducció poètica.
- Premis de glosa a Calonge, Castellitx, “Última Hora” Palma, Artà, Binissalem, Santa Maria.
- Premi Premsa Forana de Mallorca (per la catalogació de l’hemeroteca).
- Premi “Joan Mascaró Fornés” que atorga l’OCB de Santa Margalida per la defensa de la nostra llengua, de la cultura i de la identitat.

“Des de la biblioteca Can Torró volem agrair-li a Rafel Bordoy i Pomar, la col·laboració rebuda amb l’elaboració d’aquest monogràfic, i sobretot amb el gran regal que ens ha fet aquest Sant Jordi 2020 i XXX aniversari de la biblioteca . Regal que trobareu a la pàgina següent i que com a gran escriptor i poeta no podia ser altra cosa que una narració creada per a homenatjar a Can Torró i a la lectura”.

Moltes gràcies.

Abril 2020

XXX Aniversari Can Torró

La casa dels prodigis

Quan era un al·lot pucer, sempre que passava per Can Torró, aquell casalot que mirava de front cap al carrer de Sant Jaume, em semblava com si veiés un palau, aleshores no sabia massa bé com eren els palaus. Però veia, aquella casa gran, immensa, admirable, amb un portal alt i finestres amples. Allà hi vivien nins i nines, una senyora molt guapa, i un senyor que era l'amo d'aquell cine que hi havia a la plaça, en el qual mon pare, des de dins un quartet no massa gran i mitjançant una maquinota negra, que a mi em semblava miraculosa, ens projectava aquelles imatges que ens omplien els ulls i el cap de fantasies, d'aventures i d'històries.

Avui, a Can Torró, també hi entren nins, nines i molta gent, car aquell casal que em semblava un palau, ara, per a mi que s'ha convertit, no sé si per art de màgia, en una vertadera mansió de les meravelles. Un bon dia, això passà ja fa temps, posem que són trenta anys, va ser com si uns immensos esbarts d'aus de diverses formes i plomatges de tots els colors, haguessin entrat, a milers, a través dels finestrals, fins a arribar a omplir les clares i espaioses estances.

Aquells prodigiosos aucells, que tenen centenars d'ales, són de bon manament i es deixen agafar amb facilitat, aleshores et presten les seves ales per tal que tu puguis volar i viatjar per terra, mar i aire, a països exòtics, a indrets inimaginables, entrar dins estances sumptuoses, visitar illes perdudes en mig de la mar, baixar a les profunditats dels oceans, pujar a les muntanyes més altes, endinsar-te en boscos espessos i exuberants, trescar tots els continents, explorar les coves més profundes, els deserts més extensos, conèixer els animals més estranys i els personatges més interessants i viure aventures tan fantàstiques com mai no hagis pogut imaginar, descobrir tresors fabulosos, escoltar poemes bellíssims, contemplar pintures meravelloses, participar en aventures impensades, conèixer els monstres més horripilants i les criatures més encisadores, viatjar en el temps: en el passat i, fins i tot, en el futur... Amb aquelles ales no hi haurà història, per extraordinària que sigui, que tu no puguis conèixer i viure de primera mà, ni secret per amagat que estigui que no aconseguis desentranar. Quasi és com si tot això ho poguessis tocar amb les teves pròpies mans.

Aquestes aus portentoses, aquests éssers increïbles, porten infinitat de noms, però pertanyen a una mateixa espècie: Llibres!

Rafel Bordoy Pomar

Temps de confinament de 2020